

**Posudek oponenta
k doktorské disertační práci**

Doktorand: JUDr Jiří Kindl, M.jur.

Disertační práce: Dohody narušující hospodářskou soutěž

Doktorand předložil k obhajobě rozsáhlou práci, věnovanou jednomu pilíři soutěžního práva, jmenovitě dohodám narušujícím soutěž. Cílem práce, byť v úvodu zmíněným jen v náznaku odkazem na již publikované doktorandovy práce, je souborné pojednání o tomto institutu, které je co do svého rozsahu i obsahu v české odborné literatuře první takto komplexně pojatou studií. Doktorand proto pojal práci jako sondu do základního institutu soutěžního práva jednak z hlediska jeho vřazení do celkového konceptu soutěžního práva jakožto regulátora ekonomických procesů a cílů soutěžní politiky, jednak jako komparatistickou analýzu komunitární a české úpravy a výkladu v judikatuře.

Tomu je přizpůsobena i struktura práce rozdělené zřetelně na dvě části. První část – kapitola 2. o vývoji soutěžního práva na evropské úrovni a na území české republiky s kapitola 3 o pojmu hospodářské soutěže a cílech soutěžního práva jsou odrazovým můstkem pro část druhou, která ve čtyřech dalších kapitolách analyzuje komunitární a českou úpravu z hlediska základních pojmových znaků.

V první části prezentuje doktorand stručný, leč výstižný a velmi podnětný pohled na historický vývoj evropského soutěžního práva a stejně tak i na vývoj soutěžního zákonodárství v ČR. K tomu bych ráda přičinila dvě poznámky:

První se týká rozdílných koncepcí soutěžního/kartelového práva v Německu a ve Francii, resp. jejich vlivu na formování komunitárního soutěžního práva. Příčiny těchto rozdílných koncepcí mají své historické kořeny. Spočívají totiž v rozdílném pojetí úlohy státu v ekonomice v obou těchto zemích. Jestliže Německo vědomě navazovalo na ordoliberalismus Freiburské školy, jsou do jisté míry predestinováno i výsledky Postupimské konference, ideové zázemí ve Francii se neslo spíše představami do moderního pojetí přetaveného merkantilismu preferujícího státní zásahy do ekonomiky. Bylo to způsobeno okolností, že po 2. světové válce působil ve Francii relativně silný znárodněný sektor a že francouzské hospodářství bylo řízeno státními hospodářskými plány (od r. 1937), byť koncipovanými jako indikativní plány, až do r. 1985, kdy byl přijat zákon o soutěži a cenách.

Druhá se týká vývoje kartelového, resp. později soutěžního práva na území ČR. Diskontinuita vývoje této legislativy se neprojevila jen u nás, ale s různou intenzitou i v jiných evropských zemích. Pokus v konci šedesátých let o zavedení socialistické hospodářské soutěže a vytvoření patřičné právní úpravy by byl musel jít ruku v ruce se změnou úlohy hospodářského plánu a jeho přesunem od dirižistického k indikativnímu plánování např. po francouzském vzoru, k čemuž ovšem nedošlo. Samotný zákon č. 63/1991 Sb. byl pak výsledkem celé řady kompromisů, daných dobou jeho vzniku.

Koncepce funkční soutěže a cílů soutěžního práva, nakolik a v jaké podobě jsou formující pro soutěžní politiku není, myslím, ani dnes v centru zájmu současné nauky u nás a je jen dobře, že doktorand se těmto otázkám v práci věnuje. O jak důležité otázky jde, je patrné z občasných legislativních pokusů o inkorporování různých ochrannářských opatření do současně platného zákona. Touto kapitolou práce poněkud přesahuje rámec pojednání o kartelových dohodách, je ovšem třeba ji hodnotit velmi pozitivně pro její důraz na rozmyšlení, kterými cestami se má, resp. bude v budoucnosti ubírat „ekonomické“ hodnocení soutěžních jednání ve formě kartelových dohod, ale nejen jich. I když doktorand naznačuje své preference, ponechává prostor i pro jiné představy o tom, co by mělo být národní soutěžní politikou a touto politikou v rámci soutěžní politiky Společenství. Tato rezervace je po mém soudu oprávněná zejména v současnosti, když pod vlivem finanční krize a hospodářské recese bude muset zřejmě dojít ke korekci představ o státní intervenci do ekonomiky, to však je téma pro samostatnou práci.

Těžiště práce je v části druhé, která je komparativní analýzou současné úpravy kartelových dohod v komunitárním a českém právu, tak jak se projevuje v zákonných textech i v soft law, ale zejména v rozhodovací praxi na komunitární i národní úrovni. Doktorand začíná svůj rozbor výkladem základních pojmů obsažených ve skutkové podstatě kartelu; hodnoceno tu není jen samotné znění, ale zejména komunitární judikatura, která základem pro upřesnění stěžejních pojmů. To se týká zejména pojmu podnik/soutěžitel, kde se neztotožňují zcela s převažujícími názory, k nimž se hlásí i doktorand, že k zabezpečení jednotnosti posuzování postačí eurokonformní výklad pojmu soutěžitel, když lex lata umožňuje legální definicí soutěžitele i jiný přístup zejména s ohledem na základní znaky, které jsou spojeny s pojmem „podnik“ a jsou odlišné od základních znaků, na nichž je postavena legální definice soutěžitele. Naopak bezvýhradně souhlasím s doktorandovým výkladem dohod a koluzivních jednání., zejména pak s jeho názorem (str. 134), že odpovědnost v oblasti správněprávní regulace by měla být zásadně založena na odpovědnosti za protiprávní jednání, nikoli na odpovědnosti za výsledek; alespoň tak to chápe komunitární rozhodovací praxe, ne vždy však

rozhodovací praxe ÚOHS. S tím souvisí výklad pojmu narušení hospodářské soutěže, který má význam nejen v oblasti kartelových dohod, ale i v oblasti zneužití dominantního postavení i v dalších souvislostech.

Další části výkladu o typovém rozlišení dohod se prolíná s výkladem legálních, včetně blokových výjimek v kapitole 5 a s kapitolou 6 pojednávající o substantivním posuzování dohod narušujících hospodářskou soutěž. Doktorand se v nich zabývá nejen vytčením některých rozdílů mezi komunitární a českou úpravou, ale i tím, do jaké míry je lze překlenout eurokonformním výkladem, resp. do jaké míry by bylo zapotřebí odpovídající národní právní úpravy. Souhlasím s názory v práci projevenými nejen pokud jde o obecnou úpravu *de minimis*, ale zejména se závěry k otázce kolize mezi stávajícím zněním § 5 a 6 OHS a blokovými výjimkami, jmenovitě pak s nařízením č. 2790/99 o blokové výjimce pro vertikální dohody, která platí i ve vnitrostátních vztazích, kolize je tu tedy navíc uvnitř jednoho předpisu a pochybuji, že by byla překlenutelná toliko výkladem. Správnost doktorandových úvah dokládá i návrh novely OHS, která naznačené problémové okruhy řeší. Za velmi cenný pokládám rozbor jednotlivých druhů dohod, jak se projevují v každodenní obchodní praxi, a jejich výklad podaný jak s ohledem na blokové výjimky a výkladové materiály Komise, tak i s přihlédnutím zejména k nauce.

Za zvláštní zmínku stojí v závěru práce úvaha o kolísavé (tedy nikoli za všech okolností *ex tunc*) neplatnosti dohody narušující soutěž. Platí-li, že platnost určitého úkonu se posuzuje ve vztahu k okamžiku jeho učinění, může pak pozbytí platnosti jen v důsledku později nastalých skutečností, které nejsou právními úkony *stricto sensu*? A naopak, může být zhojena neplatnost právního úkonu, který v době jeho učinění byl neplatný/nicotný, jen v důsledku později nastalých skutečností, které by jej vyvázaly z existence předpokladů, pro něž byl původní právní úkon neplatný? Ostatně alespoň pro jeden z těchto případů má řešení i současné soutěžní právo v nařízení č. 1/2003 ES, když připouští zastavení řízení při přijatí příslibů, jestliže jsou protisoutěžní důsledky kartelové dohody zjištěny *ex post*, přičemž cit. nařízení nestanoví jako podmínku, že předmětná dohoda musela již v okamžiku svého vzniku porušovat čl. 81(1) SES. I v oblasti soutěžního práva rozhoduje o neplatnosti kartelové dohody soud a bude na něm, aby zvážil skutkové okolnosti případu a v rámci soudcovského dotváření práva zaujal stanovisko, co je v daném případě *bonum et aequum*. I v práci naznačený přístup možný je.

K práci souhrnně:

Doktorand využil důsledně všech metod obvyklých ve vědecké práci, zejména pak metody analytické, komparativní a kritické. Své vývody opřel i o poznatky z rozsáhlého množství literatury a rozhodovací praxe komunitární i národní.

Po formální stránce se práce vyznačuje přehlednou a logicky postavenou strukturou, nesmírně pečlivým zpracováním poznámkového aparátu, jasností myšlenek a v neposlední řadě kultivovaným jazykem

Po obsahové stránce se oponentka vcelku ztotožňuje se závěry, k nim doktorand ve své práci dospěl, zejména pokud jde o hodnocení zkoumaných právních úprav i jejich aplikace v praxi, náměty na úpravu české právní úpravy a výklad jednotlivých druhů dohod sjednávaných v průběhu každodenní mezipodnikové kooperace. Výstižné je hodnocení budoucího vývoje traktování kartelových dohod v rámci tzv. „ekonomického přístupu“. Práce navazuje na již dříve publikované doktorandovy práce, které však ve značné míře rozšiřuje a prohlubuje.

Závěr:

Jak již uvedeno výše, je to v české odborné literatuře první monografie, která se nad rámec komentářů nebo učebnice do hloubky zaobírá jedním institutem soutěžního práva, jmenovitě kartelovými dohodami. Je přínosná nejen tím, že podrobně analyzuje dané právní úpravy i jejich stavební kameny, ale že celý tento institut zasazuje do širšího rámce soutěžní politiky státu i EU. a je nadto i podnětná, protože klade i otázky, které zasluhují bližší pozornosti a vyzývají k diskusi, bez níž se nelze dobrat dalšího rozvoje soutěžního práva.

Doktorand prokázal způsobilost samostatné, kvalifikované vědecké práce, schopnost teoreticky a i praktickými dopady zpracovat poměrně rozsáhlou materii včetně jejího historického a myšlenkového vývoje a projevit vlastní názory a formulovat i vlastní závěry.

Předloženou disertační práci proto plně doporučuji k ústní obhajobě.

V Praze, dne 17. 12. 2008

JUDr. Jindřiška Munková

